

Bartela indeksa praktiskais pielietojums sociālajā darbā

Ina Zajončkova

BSA maģistrante

Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija

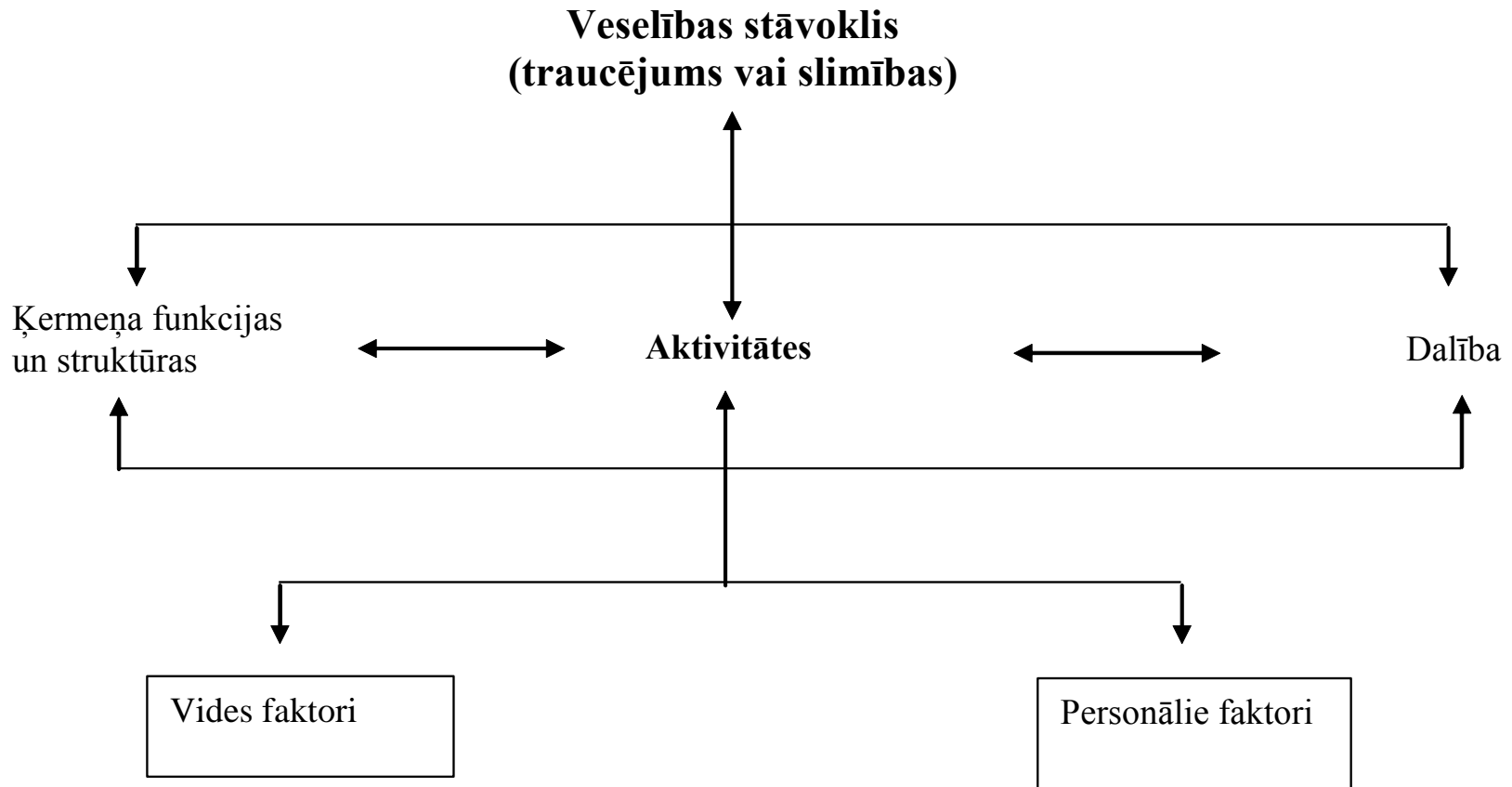
- SFK ir daudzpusīgi lietojama klasifikācija, kas izstrādāta, lai kalpotu dažādām nozarēm un sektoriem – multidisciplināra komanda
- SFK kalpo par pamatu gan nespējas novērtēšanā, gan mērīšanā daudzējādā zinātniskā, klīniskā, administratīvā un sociālās politikas kontekstā
- Tā ir pieņemta kā viena no Apvienoto Nāciju Organizācijas sociālajām klasifikācijām

● ● ● | **Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas specifiskie mērķi**

- nodrošināt zinātnisko bāzi, lai saprastu un pētītu veselību un ar veselību saistītus stāvokļus, galarezultātus un determinantes
- ieviest kopīgu valodu veselības un ar veselību saistītu stāvokļu aprakstīšanai, lai uzlabotu saziņu starp dažādiem lietotājiem
- ļaut salīdzināt dažādu valstu, dažādu veselības aprūpes nozaru un dienestu datus laika gaitā
- nodrošināt veselības informācijas sistēmas ar sistemātisku kodēšanas shēmu

● ● ●

Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija (SFK) (PVO 2001)

Bartela indekss

(Mahony, Barthel, 1965)

- BI ir pasaulē visbiežāk lietotais instruments funkcionālo spēju novērtēšanai pašaprūpē
- Latvijā tas arī ir viens no biežāk lietojamajiem instrumentiem, kas ir iestrādāts dažādos noteikumos piem.:
 - Ministru kabineta noteikumos Nr.279
 - Ministru kabineta noteikumi Nr.805
 - Pašvaldības sociālie dienesti vērtē personas funkcionālo stāvokli piešķirot pakalpojumus aprūpe mājās, VSAC un SAC

Bartela indekss

- BI mēra indivīda spēju veikt 10 ikdienas pašaprūpes un mobilitātes aktivitātes
- Maksimāli iespējamais punktu skaits ir 20 punkti
- Personas spējas veikt katru no instrumentā iekļautajām pašaprūpes un mobilitātes aktivitātēm tiek vērtētas ar 0-3 punktiem

Bartela indekss vērtējums

Katra punkta vērtējums pamatojas uz **fiziskas vai vārdiskas asistēšanas** apjomu, kas nepieciešams aktivitātes veikšanai:

- pilnīgi atkarīgs
- spēj veikt ar palīdzību
 - pilnīgi neatkarīgs

Bartela indekss iekļauj šādas pašaprūpes un mobilitātes aktivitātes

- Ēšana
- Pārvietošanās (no gultas uz krēslu un atpakaļ)
- Kustīgums (staigāšana vai riteņkrēsla lietošana)
- Kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi
- Ģērbšanās
- Rūpes par izskatu
- Vannošanās
- Vēdera izeja
- Urīnpūšļa kontrole
- Tualetes lietošana

Vadlīnijas instrumenta lietošanai

- novērtē, ko persona šobrīd veic, nevis, ko varētu veikt
- konstatē neatkarības pakāpi, novērtējot nepieciešamo palīdzību (fizisku vai vārdisku)
- nepieciešamība pēc fiziskas vai verbālas asistēšanas, vai pārraudzības norāda, ka persona ir atkarīga
- personas novērtēšanā tiek kombinēta intervijas (ar personu, tuviniekiem, aprūpētāju u.tml.) un novērošanas metode (lūdzot personai demonstrēt aktivitāšu veikšanu)

Vadlīnijas instrumenta lietošanai

- o tehnisko palīglīdzekļu pielietošana neatkarīgai aktivitāšu veikšanai ir pieļaujama
- o persona iepriekš jābrīdina par novērtēšanu
- o persona jānovērtē savā dzīvesvietā (ierastos apstākļos un vidē)

1. Ēšana

nespēj pats veikt šo darbību	0
nepieciešama palīdzība (piemēram, sagriezt, uzziest sviestu)	1
neatkarīgs	2

Ēšanas palīglīdzekļi

2. Pārvietošanās (no gultas uz krēslu un atpakaļ)

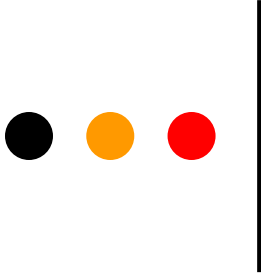
sēžot nespēj saglabāt līdzsvaru	0
pārvietojoties nepieciešama liela fiziska palīdzība, var sēdēt	1
pārvietojoties nepieciešama neliela fiziska vai vārdiska palīdzība	2
neatkarīgs	3

Pārvietošanās palīglīdzekļi

3. Kustīgums (staigāšana vai riteņkrēsla lietošana)

nekustīgs	0
nepieciešama liela fiziska palīdzība, staigājot vai pārvietojoties ar riteņkrēslu	1
nepieciešama neliela fiziska palīdzība, staigājot vai pārvietojoties ar riteņkrēslu	2
neatkarīgs, bet neatkarības saglabāšanai var lietot jebkādas palīgierīces (piemēram, spieķi, riteņkrēslu)	3

Pārvietošanās palīgierīces

4. Kāpnēs un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi

nespēj pārvietoties pa kāpnēm vai citiem alternatīviem augstuma pārvarēšanas ceļiem (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu)	0
nepieciešama fiziska vai vārdiska palīdzība, pārvietojoties pa kāpnēm vai citiem alternatīviem augstuma pārvarēšanas ceļiem	1
neatkarīgs, bet neatkarības saglabāšanai izmanto citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus	2

5. Ģērbšanās

atkarīgs	0
nepieciešama palīdzība, bet apmēram pusi no darbībām var veikt pats	1
neatkarīgs (ieskaitot darbības ar pogām, rāvējslēdzējiem, kurpju saitēm u.tml.) vai lieto pielāgotu apģērbu ar aizdari vai bez tās	2

Ģērbšanas palīglīdzekļi

6. Rūpes par izskatu

nepieciešama personiskajā higiēnā palīdzība	0
patstāvīgi skujas un apkopj seju (matus, zobus)	1

Higiēnas palīglīdzekļi

7. Vannošanās

atkarīgs	0
neatkarīgs	1

Mazgāsanās palīglīdzekļi

8. Vēdera izeja

nespēj kontrolēt izvadi (vai nepieciešama klizma)	0
reti nesaturēšanas gadījumi	1
kontrolē izvadi (paškontrolē)	2

9. Urinācija

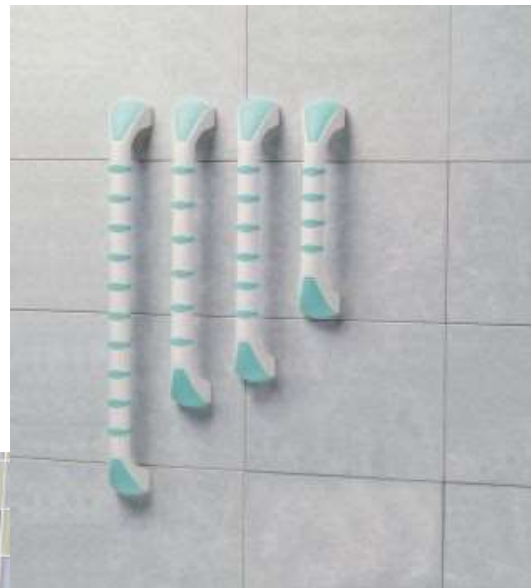
nespēj kontrolēt izvadi (nepieciešama katetrizācija)	0
reti nesaturēšanas gadījumi	1
kontrolē izvadi	2

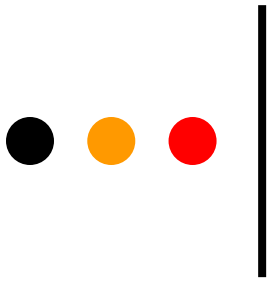

10. Tualetes lietošana

atkarīgs	0
nepieciešama neliela palīdzība	1
neatkarīgs	2

Palīglīdzekļi tualetes lietošanas atvieglošanai

Paldies par uzmanību!

Jautājumi?